

מעדני אשר

שאלות וחקירות בעניני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

חנוכה תשפ"א | גליון תתכ"ט (שנה י"ח)

מי שכיבה את נר חנוכה של חבירו והדליק בשבילו האם אינו צריך לשלם לו על השמן כיון שלא הפסידו?

הנה בשו"ת מנחת ש"י ה"רמ סימן ח' נשאל באחד ששם שמן בנר חנוכה כשיעור שידלק חצי שעה, ובא חבירו לאחר שדלק קצת וכיבה את הנר שהדליק הראשון והדליקו עבור עצמו, אם צריך לשלם עבור השמן, שיש מקום לומר שאינו חייב לשלם, שהרי השני נהנה והראשון לא חסר, שהרי כבר יצא ידי המצוה כיון שגם אם כבתה אינו זקוק לה להדליקה שוב, ואם השני לא היה מכבה ממילא השמן היה נשרף שאסור לו לכבותו.

ומסיק שהשני אינו צריך לשלם: ומביא ראייה מהא דמבואר בגמ' כריתות כ"ד ע"א ששור שדנו אותו לסקילה, ובאו עדים זוממים והזימו את העדים, הרי השור הפקר וכל המחזיק בו זכה, ואפילו שאם היה יודע שיבואו עדים זוממים לא היה מפקירו ונמצא שעכשיו הוא חסר שהרי היה הפקר בטעות, מ"מ כיון שבעת שהפקירו לא היה חסר שהרי העידו עדים שהוא חייב סקילה, כל הקודם זכה בו, כך גם לגבי השמן שכיון שבעת ההדלקה מבטלו לחצי שעה, כל הקודם בו זכה, ובשמן הדין ברור יותר שהרי לגבי השור הרי הוא חסר שמפסיד השור, ולגבי השמן אינו חסר כלל שהרי יצא ידי המצוה ואם כבתה אינו זקוק לה, ואף שאינו דומה כל כך ששם מפקירו לכל העולם, ולגבי השמן מפקירו רק למצוה, מכל מקום הרי כתב הרא"ש ב"ק פ"ג סימן כ"א שגם אם מפקירו רק לגבי נכרי נחשב להפקר.

ומסיים: שזה פשוט שאם הנר נכבה מעצמו ובא אחר ולקח את השמן הנשאר שזכה בה, וכמו"כ אם כיבה אחר בעצמו שיכול ליקח השמן, אבל אם הניח שמן על יותר מחצי שעה ובא אחד לאחר חצי שעה וכיבה הנר ולקח השמן לא זכה בו, כיון שהוא בעצמו יכול לכבות את הנר לאחר חצי שעה וליהנות מהשמן כמבואר בט"ז אור"ח סימן תרע"ב סק"א ולכן לא התייאש ממנו המדליק ולא הפקירו.

ובשו"ת חבלים בניעמים ח"ג סימן ל"ה העיר לבעל המנחת ש"י שפשוט שחייב לשלם, שהרי יכול להשתמש עם השמן ולהדליק בו למחר את נרותיו טור אור"ח סימן תרע"ז ה"ד במשנ"ב ס"ק י"ז ואפילו אם כיבה בלילה השמיני שצריך לעשות לו מדורה ולשורפו ש"ע שם ס"ד מכל מקום צריך לשלם לו עבור השמן כיון שהשמן הוא ממונו. והביא ראייה לכך שהרי לדעת חכמים בבא קמא ס"ב ע"ב אם חנוני הניח את הנר חנוכה מבחוץ והזיק חייב לשלם, וקשה לריש לקיש שם דף כ"ב ע"א שסובר שאם הדליק את הזיק חייב לשלם משום ממונו שהזיק, וביאר רש"י ד"ה משום ממונו שאם הדליק באש שאינו שלו פטור. ואם נאמר שר הנר חנוכה הוקצה למצותו והשמן יצא מרשותו, מדוע לריש לקיש חייב בנזק נר חנוכה הרי אינו ממונו, אלא על כרחך שאף שהוקצה למצותו מכל מקום הרי הוא שלו, אמנם בעמק החכמה חנוכה כתב, שלריש לקיש שאש משום ממונו יש לומר שלכן פטר רבי יהודה את החנוני שהניח נר חנוכה בפתח חנותו והזיק, כיון שר חנוכה אסור בהנאה, ולדעת האגונים מנ"א סימן תרע"ב סק"א משיב סימן תרע"ב סק"א אפילו כבתה אסור להשתמש בשמן שנשאר, וכיון שאסור בהנאה אינו ממונו הבעלים, ואם כן אין לחייבו משום ממונו שהרי אינו ממונו.

עוד כתב שלכן חייב לשלם: שהרי בעל השמן יכול לומר לרצה לעשות מצוה מן המובחר ולהדליקו שנית, וכמבואר בפוסקים מג"א סימן תרע"ב ס"ק יב, משיב"ב ס"ק כ"ז שאם כבתה הנר בתוך חצי שעה מצוה מן המובחר להדליקה שוב.

במנינים המתקיימים בחוץ האם יש להם חיוב להדליק נר חנוכה בברכה כמו בבית כנסת?

קמ"ל אור"ח סימן תרע"א ס"ק י"א ומדליקים נר חנוכה ומברכים בבית הכנסת, ובענין האם קטן יכול להדליק נירות בית הכנסת עיין בספר מעדני אשר חלק ד' פרשת מקץ תשס"ט.

איכא כמה טעמים למנהג זה להדליק בבית הכנסת

- א. מפני האורחים שיש להם בית להדליק בו, וכמו שתיקנו קידוש בליל שבת בבית הכנסת, כך כתב הבית יוסף אור"ח סימן תרע"א.
 - ב. משום פרסומי ניסא, כיון שאין אנו יכולים לקיים המצוה כתיקונה ולהדליק בפתח הבית מבחוץ, מפני שיד העכו"ם תקיפה, כך כתב הבית יוסף בשם הריב"ש.
 - ג. כדי לפרסם הנס בפני כל העם ולסדר הברכות לפניהם, לפי שיש בזה פרסום גדול לשמו יתברך וקידוש שמו שמברכים אותו במקלות, ויש בהדלקה זו משום זכר ההדלקת הנרות במקדש, כך כתב בכלבו הלכות חנוכה סימן מ"ד.
- ואם יש כמה מנינים באותו בית הכנסת כתב בשו"ת שבט הלוי** חלק ט' סימן קמ"ג דאין להוסיף על המנהג להדליק פעם אחת בברכה דגם על זה נשאו ונתנו גדולי הפוסקים, אבל לא להוסיף לברך פעמיים באותו מקום, ואם רוצים ידליקו עוד הפעם בלי ברכה.

יש לחקור אלו שמתפללים עדיין ברחובות ובחצרות האם יש להם חיוב להדליק נרות בברכה אחרי תפילת מעריב בברכה כמו בבית הכנסת או דילמא אין חיוב ואסור לברך בברכה.

מעדני אשר: לפי הטעמים דצריכים להדליק בבית הכנסת והוא פרסומי ניסא לכאורה צריך לברך גם בחוץ, אבל יש להעיר, דלא בכל מקום שיש פרסומי ניסא אפשר לברך בברכה דהרי תיקנו רק בבית כנסת, דהרי באולמות של שמחה אע"פ שיש שם פרסומי ניסא כתבו הפוסקים דאין להדליק שם בברכה, אבל אפשר כאן דכבר קבעו להתפלל כן דהוא כמו בית כנסת קבוע ויכולים להדליק בברכה.

בשאלה זו נחלקו גדולי פוסקי זמננו יש שפסקו דבכל מקום שמתפללים שם בתקופה הנ"ל בקביעות באותו מקום יש חיוב להדליק נרות בברכה מדין בית הכנסת דחייבו בבית הכנסת דהוא מקום שמתאספים שם בקביעות.

ויש מגדולי הרבנים: שפסקו דאין חייבים להדליק דלכתחילה צריך להיות בית שהדלקת נר חנוכה לפי כמה פוסקים ואפילו אם אין צריך להיות בית חייב עכ"פ ביהא צורת בית הכנסת, ויש שחילקו שרק אם יש שם ארון קודש וסככה אז יכולים להדליק ולברך, לכן שכל אחד ישאל את המורה הוראה שלו.

אבל בלא ברכה בודאי יכול להדליק ואין בזה חשש בל תוסיף כמו שכתב בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רפ"ז דמי שמדליק בכמה מקומות מספק אין בזה חשש בל תוסיף, ויקיימו והדליקו נירות בחצרות קדישך.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יעקב הרבסט שליט"א ירושלים
 לרגל שמחת נשואי בנו ידידינו הבה"ח **יהושע מנחם** נ"ו
 מבחירי ישיבת בעלזא דובר שלום אשדוד
 עב"ג בת ידידינו הרב **שמואל יעקב גלנדואר** שליט"א ירושלים
 יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
 ויצלח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
 לידידי היקר הצמוד בקירות לבבי ז"ל השכל והרעיון מטיב לכלל ולפרט שותפי ללימוד התורה הקדושה
 הרה"ג **יוסף ווייס** שליט"א קרית בעלזא בית שמש
 לרגל שמחת נשואי בתו תח"י במז"ט
 עב"ג הבה"ח ידידינו המופלג בתור"ש משיעם לילות כימים העילוי בנש"ק כמר **דניאל פרלוב** נ"ו מבחירי ישיבת בעלזא ירושלים
 בנו של ידידינו הרב בנש"ק **יעקב שמעון** שליט"א בני ברק, מראשי מערכת הכשרות של האו"ק באר"י ובעולם כולו
 וברכת מזל טוב
 לאבינו ידידינו הרה"ג רבי **לייבל ווייס** שליט"א
 ולחמיו ידידינו הרב **חיים גרינבוים** שליט"א
 יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצלח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
 הרב **אליעזר חיים נוימאן** שליט"א ירושלים
 לרגל שמחת אירוסיו בתו תח"י במז"ט
 עב"ג הבה"ח המופלג בתור"ש
 כמר **שלמה אהרן יקותיאל יהודה טאגער** נ"ו מבחירי ישיבת חיי משה
 בנו של הרב **נתן יוסף טאגער** שליט"א לונדון
 יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
 ויצלח בכל אשר יפנה

כוס תנחומים
 לידידינו העומד לימים המערכת בכל עת מגדולי תומכי התורה
 הרבני הנגיד הנכבד רבי **יחיאל מיכל ראזנבערג** שליט"א מונטריאל
 על פטירתו של אביו הרבני החסיד עמד לימין צדיק מרן הדברי יציב ז"ע בכל מפעלות הקודש
 הרבני המפואר הרב **אברהם ישי ראזנבערג** ז"ל מזקני חסיד צאנו
 יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים יזכה לראות בנחתם ציון וירושלים
 ואך ששון ושמחה ישמע באהלו

מי שיש לו נרות חנוכה שחייבים להדליק מדינא ואין לו לנירות ההידור

האם חייב למכור כסותו?

קימ"ל אור"ח סימן תרע"א סעיף א' אפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן להדליק.

יש לחקור מי שיש לו נרות חנוכה שחייבים להדליק מדינא ואין לו כסף לנירות ההידור האם חייב למכור כסותו כדי להדליק נירות ההידור או דילמא על נירות ההידור אין חייב למכור כסותו.

הנה בביאור הלכה סימן תרע"א מביא בשם ספר חמד משה, דהעני יש לו למכור כסותו כדי שיהיה לו לעיקר החיוב דנר איש וביתו, ולא ליותר מזה היינו למנהג המהדרין, וכן כתב בבאר סימן תרע"א ס"ק ב', וכן כתב אדמו"ר האמרי אמת זצ"ל במכתבי תורה סימן י"ד.

אבל האור שמח פ"ד מהלכות חנוכה הלכה י"ב מדייק מלשון הרמב"ם שגם דגם בשביל ההידור יש הדין דשואל ומוכר כסותו.

וכתבו אחרונים: דלכאורה יש לבאר דנחלקו האחרונים האם ההידור בנר חנוכה הוא כמו בכל התורה מדין הידור מצוה מזה קלי ואנוהו, א"כ הוא דין צדדי במצוה ואינו חלק מהמצוה גופא, אלא יש גוף המצוה ויש הידור המצוה, ולכן כיון שהעני קיים גוף המצוה דנר איש וביתו, אינו צריך לשאול ולמכור כסותו כדי לקיים הדין הצדדי של הידור מצוה ופטור מזה מדין אנוס, אך אי נימא דבנ"ח הוא דין מיוחד דהידור מצוה וזה נהיה חלק מגוף המצוה ממש, ולא כמו בכל התורה, א"כ שפיר י"ל כסברת האור שמח דהעני צריך לשאול ולמכור כסותו גם להידור, דזה חלק מגוף המצוה ממש בנר חנוכה.

מדוע על מצוות נר חנוכה מוכר כסותו?

הרי אסור לבזבז על מצות עשה יותר מחומש נכסיו?

קימ"ל אור"ח סימן תרע"א שאפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר כסותו.

בספר מעדני אשר חנוכה תשס"ז פרשת מקץ הבאתי את הקושיא המפורסמת מדוע על מצות נר חנוכה חייב למכור את כסותו, הרי קימ"ל אור"ח סימן תרנ"ו דעל מצות עשה אסור לבזבז יותר מחומש מנכסיו, ולמכור את בגדיו זה יותר מחומש מנכסיו, ותרצתי שם בכמה אופנים נפלאים.

בשבת שעברה בשיעור הכנה לקראת ימי חנוכה שהתקיימה בבית המדרש צאנז בית שמש אמרתי תירוץ חדש: דהנה בשל"ה מסכת תמיד פרק דרך חיים תוכחת מוסר ס"ק קנ"ב תוכחת מוסר לחנוכה כתב יחשוב שעיקרו נתקן להלל ולהודות להשם יתברך, על כי היוונים חשבו לבטל תורה ומצוות, אם כן הימים הקדושים האלה, ראויים ביותר להתמדת תורה מבשאר הימים, כי תלמוד תורה נגד כולם פאה פ"א מ"א ובעוונותינו הרבים, רוב העולם נוהגים בהם ביטול תורה, והולכים אחר ההבל, ומה שרבותינו הקדמונים פסקו ישיבה בימים ההם, עשו בשביל הנערים שיחזרו ויחזרו על תלמודם מה שלמדו, שיהיה שגור בפיהם. על כן השומע ישמע ויתעורר בימים ההם ביתר שאת בתורה ובמצוות, א"כ עיקר ההודאה זה שלא הצליחו לבטל אותנו מתורה ולחזק את לימוד התורה, לפי הנ"ל אתי שפיר, דהנה במצות לימוד התורה איתא בשיטה מקובצת כתובות דף נ' ע"מ א' דצריך לבזבז כל ממונו, וכן כתב בחפץ חיים בספרו לקוטי הלכות יומא ל"ה ע"ב, א"כ כיון דעיקר ההודאה בהלל זה שלא הצליח ליונים לבטל לנו את התורה וזה חיזוק לתורה, א"כ צריך לבזבז כל ממונו, מעדני אשר.

מדוע בנר חנוכה קימ"ל כתבה אין זקוק להדליק

הרי נתקנה המצוה משום פרסומי ניסא?

קימ"ל אור"ח סימן תרע"ג ס"ב כתבה אין זקוק לה.

יש להקשות: למה הקילו כל כך בנר מצות חנוכה, הרי מיסתבר יותר דלפרסומי ניסא יותר היה מהראוי לתקן שיהיה זקוק לחזור ולהדליקה, כך מקשה בבני יששכר מאמרי חודש כסלו טבת מאמר ג' נר מצוה ס"ק י"א, וכן באבני נזר אור"ח סימן תק"ב, וכן מרן הדברי יציב מובא באוצרות דברי יציב שבת כ"א.

איכא כמה תרוצים:

א. לא הטילו חכמים על האדם רק שיתן בנר שמן כשיעור וידליקנה ועיקר חיובא אקרקפתא דגברא רמי רק להדליק וזהו ענין פרסום הנס במה שמדליק ושוב לא הוטל עליו חובה שיהא דולק והולך משך הזמן השיעור ואף אם כתבה לא איכפת ליה בהכי שכבר יש פרסום הנס במה שהדליק פתילה בנר שיש בו שמן כשיעור הזה ויש בזה זכר למנורה, כך תירץ בשו"ת שו"ת בית אפרים אורח חיים סימן ס"ג.

ב. גם בזה רמזו מעלת חכמת התורה הרמוזה בנר מצוה הלזה על כל חכמות שבעולם, דהנה כל החכמות שבעולם כשאדם עוסק בהן ולא יכוין הענין האמיתי בעיונו, יתקלקל הענין הנרצה ויגיעת עיונו לריק, ואדרבא קלקל הענין והזמן, משא"כ חכמת התורה באהבתה תשגה תמיד בעסקו בתורה לשמה אפילו לא כוון את ההלכה קוב"ה חדי בפלפולא, אמרו רז"ל שנים שעסקו בתורה זה אומר בית אב של הלכה וזה אינו אומר בית אב של הלכה וכו' שיר השי"ם פ"ב ט"ו ואפילו פטטיא דאורייתא טבין ירושלמי סוף ברכות וידוע הוא למשכילים אשר אפילו רק העסק בלבד שהאדם עוסק באותיות התורה גורם יחודין עילאין בגבהי מרומים, אפילו לא כוון את ההלכה, ואפילו טעה, כבר אמרו חז"ל אין אדם עומד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה גיטין מ"ג א' ולרמז זה תקנו בנר מצוה הלזה הרמזו לתורה כתבה אין זקוק לה, לרמז שכן הוא מעלת עסק התורה אפילו לא כוון את ההלכה להאיר שילכו רבים לאורו, אין זקוק לה, ויש לו שכר כמו המאיר לארץ ולדרים כדת וכהלכה, ויושלם על ידי עוסקו בחכמת התורה אור נפשו, והש"י ישמור רגליו מלכד, כך תירץ בבני יששכר מאמרי חודש כסלו טבת מאמר ג' נר מצוה ס"ק י"א.

ג. ע"פ מה דיש לבאר למה עשה ה' ככה דרוב מצוות מעשיות שבתורה קיומם ביום ולא בלילה, ונראה בזה הוא, מפני שתכלית בריאת הלילה הוא שיהא לנו למשמר ללימוד התורה, וכמו שאמרו חז"ל עירובין ס"ה לא איברי סיהרא אלא לגירסא, כי ביום יוצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב, ובלילה יעמוד בבית ה' לעסוק בדברי תורה, וכבר אמרו חז"ל מדרש רבה שמות מ"ז ח', וכן ברמב"ם פרק ג' הלכות תלמוד תורה הלכה י"ג אין עיקר רינה של תורה אלא בלילה, והנה עיקר התגברות היוונים היתה להשכיחם תורתך, כי ידעו שכל זמן שישראל עומדים בבית ה' בלילות ולומדים תורה לא יוכלו להם, כמו שכתבו חז"ל מדרש רבה פרק ס"ה בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשיו, כי אור התורה מכלה אותם, ולפיכך כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל היתה ראשית מלכותם להשתדל להשכיחם תורתך ואז ממילא יוכלו להם להעבירם מחוקי רצונך, והנה עיקר התגברות היוונים היתה להשכיחם תורתך, ומכיון שעיקר תכלית הנס היתה כדי להחזיר בני ישראל ללימוד התורה בלילות, על כן אמרו שאם כתבה נר חנוכה אין זקוק לה, כדי שלא יצטרך לבטל מלימודו ולעמוד אצל הנירות להשגיח אם אינן נכבות, אלא מיד אחר קיום המצוה יוכל לחזור אל לימודו, כך תירץ מרן הדברי יציב מובא בספר אוצרות דברי יציב שבת כ"א ע"מ ב'.

קול המעדנים

הודעה חשובה

אפשר לשמוע את הדרשה שבאמרה השבוע בשמחת הנישואין של נכד כ"ק מרן האדמו"ר רבי ישכר דב מבעלזא ז"ע בנוכחות כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א שנהנה מאוד במשך כל זמן הדרשה בהשתתפות מאות חסידים בעלזא בערך כמחצית השעה ע"י מערכת העולמי לתורה ולתפילה מערכת קול בעלזא 02-3743000 יום א' השבוע

אפשר לשמוע את הדרשה בכנס של קופה של צדקה בבית שמש לבנאי צדקה לקראת מגיבת חנוכה

מדוע נר חנוכה למעלה מעשרים אמה פסול
הרי איתא בגמ' דע"י ציור רואים למעלה מעשרים אמה?

איתא בגמ' שבת כ"ב ע"מ א' נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי.

יש להקשות: הרי איתא בגמ' עירובין ג' ע"מ א' שקורה שהניחה למעלה מעשרים אמה ימעט, כיון שהעין לא שולטת, ולא יהיה היכר לבני רשות הרבים, אמנם אם הניח ליד הקורה אמלתרא היינו ציור המושך את העין, ועל ידי זה יראה גם את הקורה, אין צריך למעט, א"כ מדוע נר חנוכה למעלה מעשרים אמה פסול, הרי הנר חנוכה גופיה הוא ציור, כך מקשה הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בספרו הערות שבת כ"ב ע"א, וכן בשו"ת ענין בן פחמאה סימן ל"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. למאי דקימ"ל שאסור להשתמש לאורה, א"כ זה פשוט שאם הדליק נר לצרכו ורוצה גם לצאת בו ידי חובתו שאינו יוצא בזה, וא"כ כשצריך את הנר לאמלתרא שישמשו את העין, ואם לא אינו יכול להדליק, הרי צריך את הנר גם לצרכו כדי להכשיר את הנר, ואף שצורך שלו הוא צורך קיום המצוה, מכל מקום כבר נחשב בזה צורך אחר מלבד הדלקה לשם מצוה, והרי זה כלצורכו ולצורכה, כך תירץ הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בספרו הערות שבת כ"ב ע"א.**
- ב. בשלמא במבוי כשעושה אמלתרא בהקורה למעלה, הרי רואה מחמת זה הקורה ג"כ, וקורה משום היכרא ודי בזה, אבל בנר חנוכה עיקר המצוה לראות הנר חנוכה כמו שהוא דולק, וכמש"כ רש"י ז"ל הדלקה עושה מצוה כדאשכחן במנורה והר"ן ז"ל שם כתב לענין איסור להשתמש לאורה שתקנו חז"ל המצוה דומיא דמנורה, ובהמנורה היה המצוה הנר והפתילה שתדליק בתוך השמן בהמנורה, אבל האור בלבד אין זה עיקר המצוה, אדרבה הרמב"ם פ"ט מביאת המקדש ה"ז וה"ח פוסק דהדלקת המנורה כשרה בזר רק הדישון של המנורה היינו הטבת הנרות צריכה ע"י כהן, הרי דעיקר המצוה לתיקון הפתילה שתהיה דולקת בתוך הנר הקבוע בהמנורה, א"כ בודאי בנר חנוכה שנתקן לזכר הנס של המנורה עיקר המצוה שיראה הנר דולק הפתילה והשמן יחד בתוך הנר, וא"כ איך שהוא למעלה מעשרים אמה נהי שהאור נראה למעלה מתוך החושך, אבל רק האור לבד אבל לא הפתילה והשמן והנר ומש"ה פסולה למעלה מכ' כמבוי בלי אמלתרא, כך תירץ בשו"ת ענין בן פחמאה סימן ל"ב.**
- ובהלכות שלמה פ"ד ס"ז פסק שאמלתרא אינו מועיל לגבי נר חנוכה, וראיה שהרי הנר עצמו נחשב לאמלתרא, כיון שהוא מושך את העין, ואף על פי כן פסלוהו חכמים.**

מדוע נר חנוכה למעלה מעשרים אמה לא יצא
הרי כשהדפנות מגיע למעלה מהני אפילו למעלה מעשרים

איתא בגמ' שבת כ"ב ע"מ א' נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי.

הנה לגבי סוכה איתא בגמ' סוכה ב' ע"מ ב' דכשהדפנות מגיעות לסכך כשירה אפילו למעלה מעשרים אמה כיון דע"י הדפנות שולטות עיניו גם למעלה מעשרים אמה.

יש לחקור האם גם גבי נר חנוכה רק כשמדליק בחוץ למעלה מעשרים אמה פסולה אבל בתוך הבית אפילו למעלה מעשרים אמה כשר כיון דיש דפנות או דילמא בנר חנוכה אף בפנים שיש דפנות לא מהני למעלה מעשרים אמה.

הנה בתוספות סוכה ב' עמוד ב' הקשו על הא דאמרין התם בגמ' דסוכה למעלה מעשרים אמה כשיש דפנות מגיעות לסכך כשר דמישלט שלטא ביה עינא, הקשו א"כ מדוע בנר חנוכה פסול, הרי יש דפנות, ומתוך דרך סוכה פסול הוא רחבה טפי זה מהני, משמע להדיא מדבריהם, דבנר חנוכה אפילו כשמדליק בתוך הבית ויש דפנות פסול למעלה מעשרים אמה דלא שלטא ביה עינא כיון שאינו רחבה.

הנה בטור סימן תרע"א הביא בשם רבינו יואל שכתב דדוקא כשמדליקה מבחוץ אבל כשמדליקה בפנים גם למעלה מעשרים אמה כשר כדאמרין בגמ' סוכה ב' דאם דפנות מגיעות לסכך שלטא ביה עינא.

הטור חולק על זה: דלא דמי נר חנוכה לסוכה, דבסוכה בעינן דיחלוט העין בגג וכיון דהדופן מגיע לגג ע"י המחיצה שולט העין בגג, אבל הכא צריך לשלוט העין בנר מה יועיל הגג שהוא עוד למעלה יותר.

ובבית יוסף שם מביא שמהר"ר יצחק אבובי ז"ל מיישב סברת רבינו יואל: שכשיש בכאן אויר האויר הוא מזיק לעינים ואין האדם יכול להביט למעלה כל מה שירצה ולזה הביא ראייה מסוכה שאם הדפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעשרים אמה ושלטא בה עינא וזוהי נראה שאין מקום לקשיית המחבר, ועיין בבית הלוי על חנוכה מה שכתב בזה.

ובט"ז סימן תרע"א ס"ק ה' כתב סברא נפלאה מדוע בנר חנוכה אי אפשר להכשיר ע"י הדפנות שמגיעות עד הנרות: דעיקר מצות נר חנוכה הוא בצאת הכוכבים, וכל שהוא גבוה למעלה מכ' אין העין הולך שם בלילה דרך הדפנות דגם הדפנות עצמן אינם נראין בלילה, ואור הנר שלמעלה לא נראה מצד עצמו.

ובשו"ת פנים מאירות ח"א סימן מ"ז תמה על הט"ז: דא"כ הכי נמי נימא לענין סוכה דבלילה לא יצא בגבוה מעשרים אמה כשהדפנות מגיעות לסכך.

ולענין הלכה: פסק המשנה ברורה סימן תרע"א ס"ק כ"ח דנר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה בין שהדליקה בחוץ ובין שהדליקה בפנים.

מדור
משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
משיב כהלכה שינון וידעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משוב"ע ומשנה ברורה

עניני הפרשה

- א [צריך עיון.]** בפרשתנו [ל"ה - ל"ו] כתוב "וימאן להתנחם", וכתב הכלי יקר "ויעקב ראה ברוח הקודש שיוסף אינו בגן עדן על כן וימאן להתנחם, ונתן טעם לדבר כי ארד אל בני אבל שאולה, וחז"ל אמרו (עין תנחומא ריגש ט) שאמר זה על שהיה מובטח שלא יראה הוא פני גיהנום כל זמן שלא ימות אחד מבניו, וקשה על זה דהוה ליה לומר כי ארד אבל שאולה, כי מדקאמר אל בני משמע שגם בנו בשאול הגיהנום, ומהיכן למד יעקב לומר כן, אלא ודאי לפי שראה שאין בנו בגן עדן אז חשב שודאי הוא בגיהנום וגם אני ארד אליו שם, על כן וימאן להתנחם אפילו על בנו לבד. וצ"ע דאיך חשב יעקב שיוסף בגיהנום, הלא בית דין של מעלה אינם עונשים בפחות מבן עשרים, ויוסף היה רק בן י"ז?
ב [חידה.] מה השייכות בין פרץ וזרח למכירת יוסף?
ג [חידה.] יל"ע ביבום אם בביאה שניה יש מצוה קיומית או שמא אף מצוה קיומית ליכא, ומהיכן בפרשה ניתן להוכיח זאת.
ד [חידה.] מה השייכות בין המכות שהיו במצרים לפרשתנו, ומדוע?
ה [חידה.] אב שמחל על כבודו, כבודו מחול או לא, ואולי רק חלקית יהיה מחול? ומהיכן ניתן להוכיח זאת?

עניני חנוכה

- ו [חידה.]** איזה מזמור אומרים פעמיים בשבוע בתפילה שקשור לנס חנוכה?
ז [חידה.] היכי תמצא שאדם ביום הראשון חייב להדליק ב' נרות (לא שמש, ואפ"י שהוא גר יחידי)?
ח [חידה.] איזה הלכה מהלכות חנוכה אפשר לכא' להוכיח מפ"ק דשבועות?
ט [חידה.] מתי אם נכבה הנר בחנוכה צריך להדליק (לא בער"ש ולא בכיבה במו"ד)?
י [חידה.] היכי תמצא שאדם לא אמר על הניסים וצריך לחזור?

כללי השתתפות

- 1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
- 3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- 5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעוה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא ייכנסו לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח טבת
שמות הזוכים לחודש חשוון תשפ"א
הרב יהודה מושקט שליט"א ב"ב
הב' ברוך הרטמן נ"י ישי' ויזניץ ב"ב

